

Raum des Glaubens - stille Schreie (augustus 2012)

(...) In de kelder van de brouwerij wacht ons een installatie van een totaal andere aard. **Andreas HETFELD** heeft deze duistere ruimte omgebouwd tot een monument voor 'geloof'. De biddende handen op de grond richten zich tot 'iets', een god (?). De zwevende wolk daar boven bestaat uit zowat 2000 keramiekscherven van diezelfde handen, opgehangen aan nylondraden. Hoop, verwachting, verscheurdheid, twijfel, licht en duisternis gaan hand in hand in een onvoorstelbaar krachtig totaalbeeld dat het mysterie intact houdt.

(*'wandelen in Watou tussen woord en beeld', Waterschoenen, Artspotter*)

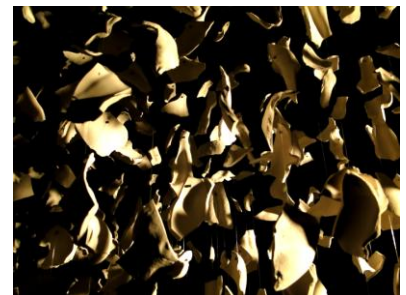
'Kunst- en poëziefestival Watou'
Fotoreportage **NRC/ An Nelissen**
(11 juli 2012)

Sterrenstof (oktober 2012)

In de kelder van de brouwerij staat een indrukwekkende installatie van Andreas Hetfeld (1965, Duitsland) getiteld *Raum des Glaubens - stille Schreie*. Dit werk uit 2010 was eerder te zien tijdens de *Ostrale* in Dresden waar het de publieksprijs kreeg. In Watou bereik je de installatie via een hellend vlak. Op de grond staan honderden witte handen, ineengevouwen als in gebed. De groep handen verdicht zich aan een kant en daar zijn de handen omgevallen. Alsof de gelovigen door een harde wind worden getroffen; een of andere ramp waardoor het bidden ze wel is vergaan. In de ruimte hangen scherven aan onzichtbare draden, in de vorm van een zeppelin die prachtig wordt aangelicht. Op de muur laat deze vorm een ronde schaduw achter, een soort microkosmos. Al met al is het een magisch beeld. Een gedicht van Claude Van de Berge dat je na deze ervaring buiten kunt lezen, laat je nog even verder vertoeven in een magische wereld:

*(...) De nulpuntstof van de sterrentaal heeft geen grens.
Ze dringt doorheen de zwaarste en donkerste stof.
Ze dringt doorheen de fijnste stof.
Ze dringt doorheen de onzichtbare stof.
En ze draagt ons in zich. / En niets anders zijn we.
Want wie niet weet welke taal voorbij de taal is, is zonder taal.
En wie niet weet welke taal in de taal is, vernietigt de taal.*

(*'Beeld & poëzie in Watou en Veere', beelden- kwartaalblad voor ruimtelijk georiënteerde kunst, Judith van Beukering*)

ANDREAS HETFELD

KELDER VAN DE BROUWERIJ

1965, Duitsland

Raum des Glaubens - stille Schreie, 2010

Het werk *Raum des Glaubens - stille Schreie* van de uit Duitsland afkomstige Nederlandse Kunstenaar Andreas Hetfeld was reeds eerder te zien tijdens de *Ostrale* in het Duitse Dresden, waar het de publieksprijs wegkaapte.

De installatie is een voortzetting van het werk *Raum der Sehnsucht*, een poëtisch beeld van een school zinken booten die schijnbaar gewichtloos door een grote, donkere zolderruimte op de bovenste verdieping van een oude villa zweven, op reis naar een onbestemd doel. Opvallend in het werk van deze kunstenaar is de verstildheid en haast immateriële sfeer die hij weet op te roepen met zijn ruimtevullende installaties.

Hetfeld speelt graag in op plekken die een geschiedenis hebben. Zo bouwde hij tijdens de kunstmanifestatie *De Waan* in Venray een grote trechter van wilgen en leem op het terrein van een voormalig psychiatrisch ziekenhuis, die bezoekers via een onderaardse trap konden betreden, waarna zij geconfronteerd werden met oorverdovende geluiden van draaiende molenwieken. Voor het *Bevrijdingsfestival* in Wageningen bouwde hij op het grasveld, waar in 1945 vliegtuigen van de geallieerden landden, een 'Waco Glider' na en vroeg de bezoekers om het nagebouwde kanon van polyester met 5.000 rode rozen de bedekken. *Raum des Glaubens* werd tijdens de *Ostrale* tentoongesteld in een oude slachterij waar de sfeer en geschiedenis van de dood nog voelbaar was.

Bij de presentatie van de installatie tijdens het Kunstenfestival Watou 012 daalt de bezoeker via een hellend vlak af in de kelder van de brouwerij om vervolgens in volledige stilte te kunnen proeven van de haast magische sfeer waarin hij wordt ondergedompeld. De titel van het werk laat vermoeden dat het geloof een centrale rol speelt. Andreas Hetfeld gebruikt biddende handen als symbool om bepaalde associaties en aspecten van het geloof op te roepen. Honderden witte, biddende handen, verbonden met de aarde en gericht naar de hemel bezaaien de grond en vormen letterlijk de bouwstenen van het werk dat uiteindelijk, in talloze scherven, de grond ontstijgt en bezit neemt van de gehele ruimte.

De onzichtbare spiegel spiegelt niets dan zichzelf.
In hem zingt de achtergelaten mond.

De doorschijnende vormen wachten op wat volmaakte
samensmelting is, ook in hun diepte, ook in
hun ondoordringbaarheid.

In de verwijding van de verwaaiende ontwording.
Het ontwoorde lied, het lichtlied van de ster.

En waar de taal van de ster, de taal van de mens wordt,
in de diepte van de herinnering voorbij de herinnering,
is de herinnering van de ziel aan wat ze was, voor ze
binnentrad in de wereld.

De nulpuntstof van de sterrentaal heeft geen grens.
Ze dringt doorheen de zwaarste en donkerste stof.
Ze dringt doorheen de fijnste stof.

Ze dringt doorheen de onzichtbare stof.
En ze draagt ons in zich.
En niets anders zijn we.

Want wie niet weet welke taal voorbij de taal is,
is zonder taal.

En wie niet weet welke taal in de taal is, vernietigt
de taal.

